

Foredrag holdt på Frit Nordens årsmøde 2002

Unionstraktat og egen grundlov

Af *Karl Otto Meyer*

I den sidste tid har mange politikere fremhævet, at det siden 1973 ikke er gået så galt, som EF-modstanderne hævdede. Samme politikere taler stadig om modstandernes skræk-kampagner. Når jeg tænker på, hvad vi modstandere har sagt under de forskellige EF- og senere EU-debatter, så synes jeg, at alt nærmest er gået i opfyldelse. Jeg husker, at jeg allerede i 1972 talte og skrev om Vetoretten og fremhævede, at den ville blive opgi-

vet stykke for stykke. Det er sket! Jeg påstod dengang, at EF også ville komme til at beskæftige sig med udenrigs-, sikkerheds-, skatte- og socialpolitik. Det blev kaldt skrækkampagne dengang, men spådommen er gået i opfyldelse! Desværre gik det så galt, som vi spåede! Vi kan ligeledes i dag fastslå, at man end ikke overholdt EF's egne vedtagelser. Maastricht-traktaten burde aldrig have været sat i kraft. Den forudsatte enstemmighed. Danmark stemte nej i 1992. Men dette nej ville de ansvarlige ikke acceptere, og vi fik en ny afstemning med de fire forbehold. Det blev så til et ja i 1993. Og nu vil man afskaffe forbeholdene. For mig er det brud på EF's egen traktat og grundlovsbrud. Nice-traktaten burde ej heller sættes i kraft, da Irland har stemt nej. NU skal irlenerne til en ny afstemning (afstemningen fandt sted i oktober og gav et ja, red.). Dette er urimeligt og imod selve traktaten.

Direktiverne og § 20

Realiteterne er i dag disse, at EU-medlemslandene har – inden for en bestemt tidsramme – pligt til at gennemføre EU-direktiverne. Af dem får vi ca. 100 pr. år. Hvordan forholder

dette sig til den danske grundlovs paragraf 56? Heri står: "Folketingsmedlemmerne er ene bundet ved deres overbevisning ..." Hvis Folketinget skal lovfæste EU-direktiverne, hvilken betydning har det så, at medlemmerne kun er bundet ved deres overbevisning. Hvorfor skal love behandles 2 eller 3 gange i Folketinget, når disse love på forhånd er bestemt? Hvad betyder grundlovs paragraf 42, der fastlægger, at et lovforslag, der er vedtaget af Folketinget, kan sendes ud til folkeafstemning, hvis en tredjedel af Folketingets medlemmer begærer det? Kan en sådan folkeafstemning eventuelt sætte EU-direktivet ud af kraft? Alt tyder på, at man, hvad EU angår, er gået langt videre end det, Grundloven tillader ifølge paragraf 20. Her står: "Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde." Her er tale om "mellemfolkelige myndigheder", ikke om overstatslige. Overlades beføjelser til andre end "mellemfolkelige myndigheder," er dette for mig at se et klart grundlovsbrud. Nogle vil måske ikke sige det så skarpt. De benytter ordet "fifle", hvilket betyder, at der laves fiksfakserier med grundloven. Et eksempel på et sådant "fif" har også grænselandspolitisk betydning. I grundlovs paragraf 27 står der: "Ingen kan ansættes som tjenestemand uden at have indfødsret." Denne sætning fik betydning for en del unge danske sydslesvigere. De fik efter 1945 læreruddannelsen i Danmark, men kunne ikke få ansættelse inden for Sydslesvigs danske skolevæsen, da vi her havde brug for en blanding af sydslesvigske og rigsdanske lærere. En del af vore unge søgte derfor stillingerne i Danmark,

LÆS I BLADET

Unionstraktat og egen grundlov
Af *Karl Otto Meyer* side 1

Frit Nordens Årsmøde
ved *Bent Brier*side 4

Ved Christian Thorsens død
Af *Ellen Koch* side 5

Skandinavisme, nynordisme
og nyere initiativer
Af *Jakob Buhl* side 6

Notits om Nordisk Folkerigsdag
2003 side 9

Nordiske Noter samlet af *Jakob
Buhl og Leif Kajberg* side 10

Godt gået, Grass?
Af *Leif Kajberg* side 12

ofte kun for en overgangsperiode. Lærerstillingen var imidlertid en tjenestemandsstilling, som krævede dansk statsborgerskab. Adskillige danske kommuner så strengt på bestemmelserne og forlangte af danske sydslesvigere, at de skulle tage dansk statsborgerskab. Nogle kommuner var fornuftige nok til at lukke øjnene for spørgsmålet om statsborgerskabet. Jeg har som landsformand for SSW og som landdagsmedlem forhandlet med danske politikere om dette spørgsmål og bedt om, at man her gjorde en undtagelse. Ved at tage dansk statsborgerskab mistede vore unge det tyske statsborgerskab og dermed stemmeretten i egen hjemstav. Jeg fik svaret fra danske politikere fra de forskellige partier. "Karl Otto, du må da forstå, at vi må holde os til grundloven. Hvis vi skal opfylde dit ønske, må vi først ændre grundloven, hvilket kræver en folkeafstemning. Vi får ikke vælgerne op af stolene på grund af nogle få danske sydslesvigere." Jeg måtte give disse politikere ret og fortælle vore unge, at der ikke var noget at gøre i denne

Frit NORDEN

Redaktion:

Leif Kajberg (ansvarshavende)
Klirevænget 31, 2880 Bagsværd
Tlf. 44 98 29 32
Bent Brier, Jesper Morville, Jakob Buhl

Redaktionspanel:

Ib Christensen
Kurt Francis Madsen
Poul Erik Søe

Abonnement: Dkr. 90,-

Annoncer:

Dkr. 2,- pr. spalte-mm
ekskl. tillæg for farver,
ekskl. moms

Tryk: Toptryk, Gråsten

sag. Vi havde i vor familie problemet tæt inde på livet, idet en af vore døtre måtte tage dansk statsborgerskab. Det gav hende og giver hende den dag i dag problemer, når vi har valg i Sydslesvig. Hun kan ikke stemme her. Adskillige år senere meddelte EF imidlertid de danske myndigheder, at bestemmelsen om at en tjenestemand skulle have indfødsret, var i strid med EF's vedtagelse om arbejdskrafternes frie vandring. Nu kunne de danske myndigheder sætte hjernecellerne i sving. Der kom et cirkulære til kommunerne med det indhold, at EU-borgere, der søgte en tjenestemandstilling, nu kunne blive ansat "på tjenestemandslignende vilkår." Vedkommende blev officielt ikke tjenestemand, men blev ansat på tjenestemandslignende vilkår. "Keine Hexerei, nur Behändigkeit" fristes jeg til at sige. "Nu, må du da være glad," sagde danske politikere til mig derefter. Jeg var ikke glad, men gal. Hvorfor kunne man ikke finde på den løsning, da det gjaldt egne landsmænd? Jeg holder mig til det, selv danske regeringschefer har sagt til mig, at *grundloven måtte ændres* hvis folk med andet statsborgerskab ville være tjenestemænd i Danmark.

Jeg holder mig ligeledes til grundlovens ordlyd i § 26. Der står: "Kongen har ret til at slå mønt i henhold til loven." Det danske folk sagde med flertal nej til Euroen. Denne afgørelse må respekteres. Der arbejdes på en ny afstemning. Jeg må fastholde, at indførelsen af Euroen i Danmark kræver en grundlovsændring efter § 88. En almindelig folkeafstemning er ikke nok. Vi skal ikke yderligere fikle med grundloven.

Folkeafstemninger (§ 88) og den "klare opgavedeling"

I EU arbejdes der nu med en fælles EU-grundlov, som skal træde i kraft i 2004. Vi må have et klart svar på, om denne grundlov skal stå over den danske grundlov. Er det tilfældet, kræver det en ændring af den danske grund-

lov. Det gælder om allerede nu at fastholde dette. Vi vil ikke, at der afgives yderligere suverænitet til EU.

Ingen kan være imod europæisk eller internationalt samarbejde. Dette samarbejde skal imidlertid gælde de opgaver, som ingen nation kan løse alene, men som kun kan løses i fællesskab. Jeg tænker her på energiproblemer, miljøspørgsmål, løsning af forskningsopgaver m.m. Her kan vi samarbejde europæisk og globalt. Det sociale og det kulturelle bør imidlertid ligge hos de enkelte lande. Det samme gælder penge- og finanspolitik samt udenrigs- og forsvarspolitik. Det er mere end naivt at tro, at man kan føre samme pengepolitik i alle lande. I nogle lande er gennemsnitsindkomsten mere end ti gange så høj som i andre. Her kan ikke føres samme pengepolitik. Det er urimeligt at tro, at man bare inden for det nuværende EU kan føre samme økonomiske politik. Nogle medlemslande må prioritere bekæmpelsen af inflationen højest, andre lande må imidlertid på samme tid koncentrere sig om bekæmpelsen af arbejdsløsheden. Her må de enkelte stater selv bestemme, hvilken vej de vil gå. Afgørelsen må ikke ligge i EU. Sker dette, vil bekæmpelsen af inflationen altid have førsteprioritet med stigende arbejdsløshed til følge for visse lande. Også her viser alt klart, at vi nu skal diskutere opgavefordelingen, før vi fortsætter med mere union.

Der er særlige hensyn at tage til de nye lande. Nogle vil måske hævde, at vi skal holde op med at tænke nationalt. Det nationale hører imidlertid med i vor tilværelse. Det internationale samarbejde forudsætter, at det nationale forefindes. "Den, der ej formår at være national, formår ej heller at være international," sagde den svenske politiker Hjalmar Branting. Han har ret. At være national har intet med det nationalistiske at gøre. Her i grænselandet har vi altid sagt: "Det danske er det bedste for os. Derfor vil vi leve som danske i vor hjemstav." Bemærkes skal ordene "for os." Aldrig er det blevet sagt: "Det

danske er det bedste af alt på jorden." Ordene "for os" var altid med. Jeg kan udmærket samarbejde med tyskere, der siger: "Det tyske er det bedste for os." Jeg kan imidlertid ikke samarbejde med tyskere, der siger: "Am deutschen Wesen soll die ganze Welt genesen." Det europæiske og det internationale samarbejde udvikles bedst af folk, der er rodfæstet i eget sprog og egen kultur. Omkring 1920 sagde en sønderjyde: "At andre elsker deres, det forstår vi. Om vort vi elsker mindre, da forgår vi." Ret havde og har vedkommende.

En uretsstat har man pligt til at bekæmpe

Vi har i de sidste år oplevet, at to umulige principper er blevet opgivet. Det var principperne om den ubetingede loyalitet over for staten og den ubetingede militære lydighed. I dag er det godkendt, at man kun kan være loyal over for sin stat, hvis denne loyalt forfægter de demokratiske principper. En uretsstat, et tyranni har man ret, ja endda pligt til at bekæmpe. Også hvis denne stat er ens egen. I dag ved en soldat, at han ikke behøver at følge en ordre, der er i strid med f.eks. menneskerettighederne. Der blev kastet flyveblade ned over den serbiske hær på Balkan og over Talibansoldater i Afghanistan med opfordring til at desertere, fordi man ikke behøvede at følge et tyrannisk styre. Man havde ret til at gøre modstand mod undertrykkelse. Dette er befriende for os som mindretalsmennesker, der blev aftvunget ubetinget loyalitet over for Hitlerstyret. Vi ved nu, at vi ikke på den ene side kan bebrejde den tyske flertalsbefolkning, at den ikke gjorde mere modstand mod Hitler, og vi samtidigt fremhæver vor egen loyalitet over for den til enhver tid værende tyske stat. Mener vi, at det tyske flertal burde have imødegået Hitler, burde mindretallet det også. Vi er medansvarlige for udviklingen i det samfund, vi lever i. Godt, at der nu er brudt med de to nævnte principper.

Dog har vi fået et nyt princip efter 11. september 1001. Det er "den ubetingede og uindskrænkede solidaritet." Jeg vil absolut være solidarisk med USA i bekæmpelsen af terrorismen, *men så sandelig ikke ubetinget og uindskrænket.* Jeg vil have lov til at overveje om de aktioner, der bliver besluttet, er i overensstemmelse med frihedsprincipperne, med begrebet frihed, sandhed og ret. Disse principper er generelle. De kan ikke kun gælde enkelte steder, de må gælde overalt, altså også fx i Kina, i Tyrkiet, i Tjetjenien o.s.v.

Statsforbund eller forbundsstat?

Vi har oplevet en mængde naturkatastrofer i den sidste tid. Tyskland blev hårdt ramt i august måned. Det koster mange anstrengelser at få ryddet op efter katastroferne, og det bliver en hård økonomisk belastning for Tyskland. Jeg har forståelse for forbundskansler Schröder, når han siger, at løsningen af disse opståede problemer må have forrang, og at han vil stille EU-kriterierne vedrørende økonomien noget i baggrunden. Men dette må så selvfølgelig gælde for alle. EU kan ikke principielt stå over de enkelte medlemslande.

Vi skal derfor have løst spørgsmålet om, hvordan det europæiske samarbejde skal udformes. I form af en forbundsstat, som Tyskland og andre lande vil det, eller i form af et statsforbund, der består af en samling stater, der med hinanden har aftalt, hvilke opgaver de vil løse i fællesskab. Jeg er selvfølgelig tilhænger af statsforbundet: Samarbejdende *selvstændige* stater og afviser forbundsstaten konsekvent. Lad os få dette spørgsmål klaret først. Derefter kan vi beskæftige os med en eventuel ny europæisk fællestraktat og så fortsætte det internationale samarbejde.

Vi må dog vide, at hvis man vil have unionstraktaten igennem til 2004, så bliver det forbundsstaten, vi får. Fra tysk side arbejdes der jo alle-

rede ud fra denne tankegang. For få dage siden lå i min postkasse et brev fra forbundsregeringen (august 2002, red.). Det havde overskriften "I tysk interesse" og beskæftigede sig med en ny indvandringslov. Brevet fremhæver, at tyske arbejdstagere har forrang. Brevet hævder: "Udlændinge må arbejde her, hvis ingen indenlandske arbejdstagere er at finde til arbejdspladsen." Et andet sted i brevet bliver der spurgt: "Giver dette mere konkurrence på arbejdsmarkedet?" Svaret lyder: "Nej. Indvandringsloven fastlægger, at udlændinge kun må indvandre, hvis der i hele Tyskland ingen indenlandsk arbejdskraft er at finde til den ledige arbejdsplads." Brevet fortæller ikke noget om EU og arbejdskrafternes frie vandring. Enten vil man skjule dette for vælgerne, hvad jeg umiddelbart ikke kan tro. Kendsgerningen er vel denne, at regeringen med "udlændinge mener borgere uden for EU. Det betyder, at alle EU-borgere betragtes som indlændinge. *Dette betyder så, at vi allerede har forbundsstaten.* Under en fjernsynsdebat om indvandrerne fremhævede en tysk politiker integrationskravene til indvandrerne og fremkom her med sætningen: "EU-borgerne er jo allerede integreret." Nogle kredse arbejder altså virkelig konsekvent for EU som en forbundsstat, ja de gør, som om den allerede er en realitet.

For EU-modstandere og EU-skeptikere er der nu kun dette at gøre: Stands alt kævl og splid og indbyrdes skænderier. Vi må i fællesskab koncentrere os om 1) at standse al videre union, 2) at drøfte spørgsmålet statsforbund eller forbundsstat, 3) at få gennemført en opgavefordeling mellem EU og medlemslandene, 4) frem for alt at få sikret, at mindst en sjettedel af Folketingets medlemmer er EU-modstandere, så alle videre beføjelser til EU skal ud til folkeafstemning efter § 20, stk. 2, og 5) at unionstraktaten, hvis den skulle foreligge til 2004, skal ud til folkeafstemning efter § 88. Denne opgave kræver al tid og alle vore kræfter. Lad os samle os om den.

Frit Nordens årsmøde

den 24. – 25. august 2002

Ved Bent Brier

Beretninger

1. Formandens beretning

Bent Brier aflagde en kort formandsberetning om årets arbejde, som atter havde været koncentreret om bladet og den elektroniske hjemmeside på grund af foreningens begrænsede ressourcer. Vi har behov for en tilgang af yngre medlemmer og stærkere økonomi for at kunne virkeliggøre de idéer og visioner, som heldigvis stadig sættes på dagsordenen af engagerede medlemmer. Bent Brier sluttede: ”På styrelsesmødet den 1. juni i år meddelte jeg, at det var på tide, at jeg blev afløst på formandsposten af en yngre og aktiv person og nævnte Jesper Morville som et oplagt emne.” Jesper er alsidigt orienteret politisk, kulturelt og historisk, er en glimrende skribent og har omfattende nordiske kontakter.

2. Redaktørens beretning.

Leif Kajberg indledte med at sige, at bladets artikler måske havde været for centreret om den danske EU-modstand. Fremtidigt bør redaktionen nok bestræbe sig på at bringe mere nordisk politisk og kulturelt stof. Sidste års temanummer om østudvidelsen og EU havde været en succes, hvilket blandt andet afspejledes af besøgene på vor hjemmeside, som fortsat redigeres af Hanne Kock. Birgit Lerstrup varetager foruden hvervet som kasserer også arbejdet med bladets layout og yder hermed væsentlige bidrag til bladets fortsatte eksistens. Vi sigter mod udgivelse af endnu to numre i 2002. Det sidste, nr. 5, er planlagt som et temanummer om Vestnorden med artikler fra og om Færøerne, Grønland og Island.

Regnskab og økonomi

Kassereren fremlagde det reviderede regnskab, som viste et beskedent overskud på godt 11.000 kr. for året 2001. Status pr. 15. august i år viser godt 27.000 kr. på kontoen, således at udgivelsen af yderligere to numre i

efteråret og første nummer i 2003 er sikrede. Regnskabet blev godkendt. Kontingent og abonnement fastsættes uændret for det kommende år: Kontingent enkeltmedlem: 110,00 kr. Husstand: 130,00 kr. Pensionist: 90,00 kr. Abonnement: 90,00 kr. Unge: 50,00 kr.

Valg til styrelsen

Valgt til styrelsen blev i alfabetisk rækkefølge: Birtha Bigum, Bent Brier, Jakob Buhl, Thorbjørn Dahl - Norge, Sigurd Halleraker - Norge, Leif Kajberg, Hanne Lerstrup Kock, Else Lerstrup og Jesper Morville. Suppleanter: Ellen Koch, Esther Lange og Birgit Lerstrup. Revisorer: Jens Topsøe-Jensen og Alice Hansen, Revisorsuppleant: Karen Nielsen.

Indkomne forslag

Der var indsendt to forslag: 1. Forslag fra Ib Christensen om Frit Nordens udtræden af Folkebevægelsen mod EU, såfremt bevægelsens landsmøde ikke underkender Forretningsudvalgets godkendelse af parlamentsgruppens indtræden i Den Europæiske Venstrefløjs Fællesgruppe. 2. Sigurd Hallerakers forslag om fusion af tidsskrifterne Frit Norden og Nordisk Netværk. Begge forslag blev bragt i deres fulde ordlyd i Frit Norden nr. 3/2002.

Ad 1. Ib Christensen uddybede sin begrundelse for forslaget, hvorefter Bent Brier redegjorde for styrelsens holdning til sagen. Styrelsen fandt ikke, at Folkebevægelsens forretningsudvalg og parlamentarikerne havde brudt med bevægelsens idé- og valggrundlag ved gruppeskiftet, da Fællesgruppen ikke er et parti eller en overnational gruppe, hvortil kommer, at Folkebevægelsen og dens parlamentarikere bevarer deres fulde politiske uafhængighed og retten til at udtræde af den nye gruppe, såfremt

denne frihed skulle blive antastet. Derimod fandt styrelsen gruppeskiftet politisk betænkeligt, da det kan opfattes som en ændring af Folkebevægelsens grundlag. Styrelsen mente endvidere, at Folkebevægelsens forretningsudvalg ikke skulle have givet grønt lys for skiftet før landsmødet, som burde have været med i afgørelsen, lige som Frit Norden og andre tilsluttede organisationer burde have været hørt. En livlig debat afsluttedes med en skriftlig afstemning, som viste 5 stemmer for og 18 stemmer imod Ib Christensens forslag, som dermed bortfaldt. De fortsatte drøftelser af gruppeskiftet mundede ud i følgende udtalelse til Folkebevægelsens landsmøde og parlamentarikere:

Til Folkebevægelsens forretningsudvalg

På Frit Nordens årsmøde i Fredericia den 24. – 25. august 2002 drøftedes Folkebevægelsens forretningsudvalgs godkendelse af gruppeskift i EU-parlamentet fra EDD-gruppen til GUE/NGL. Denne godkendelse er efter Frit Nordens opfattelse politisk betænkelig, da den kan opfattes som en ændring af Folkebevægelsens tværpolitiske grundlag. Da Frit Norden er tilknyttet Folkebevægelsen som en selvstændig tværpolitisk forening, berører gruppeskiftet i høj grad også Frit Norden. Foreningen må derfor i fremtiden garantere høringsret for Folkebevægelsen foretager politisk betydningsfulde ændringer af praksis. Frit Norden må også forlange, at Folkebevægelsens landsmøde får mulighed for en åben drøftelse af og stillingtagen til gruppeskiftet. Årsmødet ønsker Folkebevægelsen fortsat fremgang i arbejdet for at frigøre Danmark fra EU.

Frit Nordens årsmøde 2002.

Ad 2. Sigurd Hallerakers forslag. Der var enighed om, at det var en god idé at undersøge mulighederne for en sammenslutning af bladene Frit Norden og Nordisk Netværk. Der nedsattes et udvalg til at undersøge de redaktionelle og økonomiske mulighe-

der og konsekvenser. Udvalget består af Luise Pihl, redaktør af Nordisk Netværk og af Leif Kajberg og Jesper Morville fra Frit Norden. Det skal fremkomme med en motiveret indstilling til Frit Nordens styrelse. En endelig afgørelse vil kunne træffes på årsmødet i 2003.

Thorbjørn Dahl og flere andre norske deltagere orienterede om planerne for en Folkerigsdag i Lillehammer den første weekend i August 2003. Frit Norden opfordredes til at være medarrangør. Eventuelt kunne mødet i 2003 være af mindre format og en slags optakt til et stort møde i 2004. Det blev vedtaget, at Frit Norden går med i forberedelserne til mødet og står som medarrangør. Vore norske venner gav udtryk for, at de ville prøve lidt mere målrettet at skaffe flere norske medlemmer, og vi kunne glæde os over det nye norske indslag i styrelsen.

Efter generalforsamlingen skulle forfatter og redaktør Peter Johannes Schjødt have indledt en debat med emnet ”Magten under forvandling.” Schjødt måtte desværre i sidste øjeblik melde afbud af tvingende grunde. I stedet gav de norske deltagere oplysninger om arbejdet med Nordisk Folkerigsdag, og der blev mulighed for debat om aktuelle emner. Søndagens arrangement om unionsforfatning og grundlov med Karl Otto Meyer som foredragsholder og debatør blev en oplevelse. I hans foredrag og debatindlæg smelter form og indhold sammen med en inspirerende styrke. Vi bringer andetsteds i bladet et fyldigt uddrag af hans foredrag.

Redaktionelt

I forlængelse af årsmødet og et møde i styrelsen i slutningen af september har Frit Nordens redaktion indledt overvejelser af, hvordan bladet fremover kan få en bredere nordisk profil. Det er ingen hemmelighed, at vi meget gerne vil have flere ikke-danske medlemmer. Vi er i redaktionen optaget af, hvordan foreningens blad kan yde sit bidrag til, at foreningen Frit Norden får en bredere nordisk forankring og en medlemsskare, der tæller flere medlemmer fra Finland, Island, Norge og Sverige. Redaktionspolitisk vil vi søge at åbne os mere mod alle nordiske lande og prøve at få etableret nogle brohoveder dér. I en tid, hvor EU stjæler meget af opmærksomheden, medens den nordiske alternativdebat, nordiske værdidiskussioner og nordiske samarbejdstiltag fryses ud af medier, organisationer og politik, vil vi prøve at gå tættere på det nordiske samarbejde og fokusere på de idéer, visioner og potentialer, som kommer frem i samfundsdebatten i de nordiske lande. Vi vil arbejde på at skærpe bladets nordiske profil og i større omfang end tidligere søge at formidle et udvalg af relevante dele af kritisk samfundsdebat i de nordiske lande.

Vi håber med tiden tillige at kunne bringe flere artikler på norsk og svensk.

Der er for tiden en stigende erkendelse af behovet for mere synergi og informationsudveksling de nordiske (og europæiske) initiativer og bevægelser imellem. Der er behov for at tænke meget mere i fælles holdninger og strategier i EU-modstanden i de nordiske lande og i andre dele af Europa, og der er behov for at følge med i og markere sig i relation til de igangværende europæiske samlingsbestræbelser inden for de EU-kritiske og EU-skeptiske strømninger og bevægelser.

Red.

Ved Christian Thorsens død

Christian Thorsen er død. Vor lille forening med de store visioner om et Frit Norden har mistet en helhjerteret og inspirerende meningsfælle, der midt i en måske lidt mistrøstig, alvorlig politisk snak opmuntrende kunne citere et gruk:

Den som bare håber – den er den sande tåbe.
Lad os bare håbe, men
IKKE bare håbe!

Et dygtigt og aktivt medlem har vi mistet, hvis egne ord og idéer, man i mødets debatter lyttede til – og en ven har vi mistet, et livfuldt menneske for hvem netop venskab var af så stor betydning i hverdagen som i festlige stunder, at han kunne sige: Uden mine venner er jeg intet.

Vi savner ham!
Æret være hans minde!

Ellen Koch

Skandinavisme, nynordisme og nyere initiativer

Af Jakob Buhl

Skandinavismens historie

Skandinavismen opstod i begyndelsen af 1800-tallet i kølvandet på romantikken. Skandinavismen var en politisk og kulturel strømning, der kan sammenlignes med de samtidige tyske samlings- og enhedsbestræbelser. Den havde karakter af et forsoningsprojekt, og projektets tilhængere ville samle Norge, Danmark og Sverige i én stat. Udtrykket „studenterskandinavismen“ refererer til specielt den akademiske ungdoms stærke tilslutning til samlingsidéerne. Især begejstrede unge danske og svenske studerende samledes til møder på begge sider af Øresund. Skandinavismen døde efterhånden ud, men den satte sig mange spor. Dertil kommer, at ideen om nordisk enhed ikke kun havde en praktisk-politisk dimension. De nordiske enhedsbestræbelser kan givetvis også betragtes som et ubevidst, kulturelt oldnordisk/fornordisk fænomen, der går tilbage til vikingetiden, runestenene og de islandske sager med videre. Forestillingen om et forenet Norden har desuden sin oprindelse i en mere magtbetonet sammenhæng, der skriver sig tilbage til Kalmarunionens dage, samtidig med at den altså er et produkt af romantikken. Men idéen om det samlede Norden florerede også som et

fornuftsmæssigt, rationelt begreb i oplysningstiden i 1700-tallet.

En af skandinavismens synlige virkninger blev, at finske (i hvertfald 8 unge mænd fra Åbo ifølge „Sønderjyske årbøger“, årgang 1999), islandske, norske og svenske frivillige soldater meldte sig på dansk side i den dansk-slesvig-holstenske krig 1848-1850 (hvor Rusland greb ind til fordel for Danmark ved at lægge pres på Prøjsen, der støttede den slesvig-holstenske oprørshær) og den dansk-prøjsiske (og østrigske) krig i 1864.

Historisk og nordisk bevidste nordboer kender til skandinavismen, men de har næppe hørt om nynordismen

Der er rejst mindsten over de nordiske frivillige på Dybbøl Banke nær Sønderborg. Disse krige blev imidlertid også en hård prøve for skandinavismens holdbarhed. Der var fra svensk side blevet lovet officiel svensk militær bistand fra den svenske hær, hvilket dog aldrig effektueredes. Det var en dyb skuffelse, at den officielle svenske hjælp udeblev, men frivillige svenske officerer kæmpede bravt for Danmarks sag, og nogle ofrede deres liv for sagen.

I 1864 mistede Danmark hele Slesvig-Holsten (inklusive landsdelen Slesvig-Sønderjylland), hvilket var en tredjedel af riget. Ved folkeafstemningen i 1920 fik vi halvdelen (den nordlige) af landsdelen Slesvig/Sønderjylland tilbage. Det er den historiske årsag til at ca. 50.000 men-

nesker i den sydlige tyske halvdel af Sønderjylland i dag regner sig for et dansk mindretal i forskellig udstrækning og til at ca. 15.000 mennesker i den nordlige halvdel regner sig for tysk mindretal.

Skandinavismen fik dog også andre udløbere: Den skandinaviske Møntunion fra 1873 - ca. 1924, skandinavisk sammenhold i forbindelse med første verdenskrig (aftalt på det såkaldte „Tre Kongersmøde“, hvor de tre konger mødtes) og dannelsen af Foreningerne NORDEN i 1919.

Nynordismens historie

N.F.S. Grundtvigs virke og hele folkehøjskolebevægelsen i Danmark fik dog i høj grad også nordiske udløbere. Særligt i Norge, men også på Færøerne, hvor den første skole nogensinde, som underviste i og på færøsk var en grundtvigsk, og dermed dansk inspireret, folkehøjskole. I Finland dannedes finske folkehøjskoler til fremme af det finske sprog blandt almenen, og på samme tid dannedes finlandssvenske folkehøjskoler til fremme af det svenske minoritetsprog. Svenskerne etablerede deres egen folkehøjskoletradition fra hvilken også finlandssvenskerne hentede inspiration. Desuden hentede finnerne inspiration i Danmark. Blandt andet på Askov Højskole. Nynordisterne har i øvrigt altid fremhævet Finland som værende et nordisk land, og de inddrog også det finske nationalepos Kalevala i deres undervisning på folkehøjskolerne. I folkehøjskolernes kreds (højskolerepræsentanter mødtes hvert år til nordiske sammenkomster, som specielt fik betydning i 1920'erne og 1930'erne og blev genoptaget efter Anden Verdenskrig) opstod så begrebet nynordisme. Det er beskrevet af de danske folkehøjskolemænd Poul Engberg og Jørgen Bukdahl. De nåede

selv at blive en del af dette fænomen. Nynordismen kritiserede skandinavismen og de forhenværende svenske og danske stormagter (der undertrykte resten af Norden) samt Kalmarunionen, som de mente var ufolkelig.

Nynordisme versus skandinavisme

Nynordismen tager sådan set, ligesom skandinavismen, udgangspunkt i, at der er et Norden og et nordisk folk. Men hvor skandinavismen, ligesom EU, vil harmonisere og gøre ens, er forskellighederne, og respekten for forskellighederne i det nordiske, hos nynordisterne det, der forener Norden og gør os nordiske. Én svensk stormagt og én dansk stormagt har udviklet sig til fem selvstændige stater og tre selvstyrende områder, og udviklingen er stadig i gang henimod større frihed for samer, færinger, grønlandere og måske ålændinge. Paradoksalt nok er denne udvikling i gang på samme tid som en modsatrettet tendens bevirker, at Sverige, Danmark og Finland mister selvstændighed i EU. Nynordisterne mener, at man bedst kan udvise ansvar overfor både sig selv og andre i frihed. Denne frigørelse af Nordens folk var nynordisternes hjertesag. Man støttede udviklingen af nynorsk i Norge i det omfang nordmændene ønskede det. Man støttede også det færøske sprogs kamp for overlevelse på Færøerne. En forløber for dette var, at Grundtvigs søn, folkemindesamleren Sven Grundtvig, i 1845 udgav bogen: „Dansken paa Færøerne - Sidestykke til Tysken i Slesvig.“ Dette illustrerer meget godt, hvad nynordismen (og en del af tankegangen i folkehøjskolen) går (eller måske rettere: gik) ud på. Man havde nemlig i Danmark i 1800-tallet så travlt med, at det tyske i Slesvig undertrykte det danske (og frisiske for den sags skyld) i Slesvig. Det var også rigtigt, men man indså ikke, at Danmark selv undertrykte det færøske sprog på Færøerne på grund af en

Nordisk samarbejde og Norden som et folkeligt og politisk begreb befinder sig i disse år ved en korsvej. Flere toneangivende skribenter og EU-politikere ser med udpræget skepsis på Norden og et tættere nordisk samarbejde uden for EU. Ja, nogle afskriver endog helt det nordiske samarbejde på det politiske plan.

I år markeres 50-året for Nordisk Råds oprettelse. Et omdiskuteret forum, der ofte har måttet lægge ryg til en kritik, som fremhæver manglen på handlekraft, identiteten som uforpligtende snakkeklub for nordiske parlamentarikere og fraværet af mere vidtrækkende beslutninger. Der er dog stadig i brede kredse i de nordiske lande en positiv indstilling til Norden og en forestilling om særlige nordiske værdier.

Jakob Buhl, der er medlem af Frit Nordens redaktion, tegner i denne artikel et historisk rids af de nordiske samarbejdsbestrebelse og præsenterer samtidig nogle af de grupperinger og initiativer, der er optaget af at videreføre og forny det nordiske samarbejde.

netop da vedtaget forordning om en slags „tvangsdansk“ i de færøske skoler, som efterhånden skulle fortrænge færøsk (som man betragtede som dialekt og bondesprog). Danskerne var altså med andre ord ikke selv bedre end tyskerne. Nynordisterne støttede også Islands kamp for, at Danmark skulle levere de islandske håndskrifter (sagaer med videre) tilbage til Island. Efter næsten 30 års kamp (fra slutningen af 1940'erne og op til omkring 1970) lykkedes det. Det var et storslået kapitel i Nordens og verdens historie, da det danske søværn (flåden) begyndte at sejle håndskrifterne tilbage til Island og blev modtaget i Reykjavik af titusindvis af lykkelige og stolte islændinge. Røvede skatte bliver sjældent leveret tilbage. Nynordisterne, der bekæmpede tendenser til dansk imperialism, fik blandt andet 49 danske folkehøjskoleforstandere til at skrive under på et brev til de danske myndigheder. Et brev der anbefalede tilbagelevering af de islandske sagaer. Hele dette idékompleks har været med til at frem-

me en fredelig udvikling og sameksistens i Norden. Indbefattet heri også fulde rettigheder til det tyske mindretal i Danmark. Det er et idékompleks, som er helt modsat både EUs og skandinavismens grundforestillinger. I det følgende vil jeg give et summarisk overblik over nogle foreninger og fora, der har Norden og det nordiske samarbejde på deres program.

Nutiden: Nye bevægelser og initiativer

Frit Norden

Vores egen forening Frit Norden, der i dag fortrinsvis har sin medlemsbase og sit virkefelt i Danmark, men som dog også tæller medlemmer i andre nordiske lande, ikke mindst Norge, og som efter årsmødet i august tillige har to norske medlemmer i sin styrelse, arbejder først og fremmest for, at Danmark (og det øvrige Norden) bliver frigjort fra EU. Foreningen kan siges at være præget af den nynordiske og grundtvigske tankegang og støtter fx også øget færøsk selvstændighed. Foreningen, der blev stiftet i 1970, er eksponent for en udpræget humanistisk tankegang. Foreningen var irriteret over Foreningerne NORDENs defensive holdning og tendensen til at dens toposter var beklædt med EF-tilhængere. Foreningen udgiver nærværende tidsskrift „Frit Norden“, og den har i årenes løb arrangeret rejser og seminarer. Tidligere drev foreningen også „Nordisk Bogklub.“ Foreningens hjemmeside, med masser af nordiske links, findes på webadressen: www.fritnorden.dk

Nordisk Vision

Foreningen Nordisk Vision (stiftet i 2001 på tre forskellige møder i henholdsvis Oslo, Kalmar og København) er derimod præget af skandinavistisk tankegang og er inspireret af ideen om en nordisk sammenslutning efter EU-lignende model. Altså en statsdannelse og nedbrydning af

nationalstaterne. Imidlertid er der ikke i Nordisk Vision enighed om, hvorvidt man skal stræbe mod en decideret nordisk union. Flere af danskerne i Nordisk Vision er, bevidst eller ubevidst, stærkt præget af nynordisk og grundtvigsk tankegang. Svenskerne i Nordisk Vision“ er i høj grad præget af skandinavismen. De prøver, bevidst eller ubevidst, at genoplive skandinavismen, og de omtaler Kalmarunionen (under ledelse af Dronning Margrethe I) meget positivt. Det gør historikere og folkehøjskolefolk og grundtvigsk tænkende plus nynordister ikke nødvendigvis! Måske en historisk betinget forskel, der kan have sin baggrund i, at Sverige, modsat andre nordiske lande, ikke har været besat i flere hundrede år og ikke har været en koloni. Omvendt har dansk Norden-begejstring ofte haft udspring i et modbillede til Tyskland. Noget andre nordboer ofte overser i deres forsøg på at forstå Danmark. Ligeledes er det for at prøve at forstå Finlands rolle i EU en fordel at kende deres forhold til Rusland gennem tiden. Men under alle omstændigheder kan Nordisk Vision medvirke til at sætte Norden på dagsordenen og arbejde for at værne og styrke den nordiske integration og fællesskabsfølelse. Selvom foreningen er EU-neutral, er den særdeles kærkommen i en ellers ensidig debat, hvor EU skygger over alt andet. Foreningen har en hjemmeside: <http://www.nordiskvision.org> og kan kontaktes på: info@nordiskvision.org

Forum Norden

Forum Norden (opstået i året 2000, men med rødder tilbage til 1998), har en løsere struktur og fungerer fortsat som et uformelt netværk, hvor både Nordisk Vision-folk, medlemmer af Foreningen Nordens Ungdom og andre (blandt andet medlemmer af Frit Norden) men også folk, der i deres arbejde støder på problemer i forbindelse med manglende nordisk integration, deltager eller følger med i hvad

Og vi vil hellere end gerne være politisk ukorrekte ved at fastholde Norden som alternativ til en europæisk enhed trumfet igennem ved hjælp af traktater ...

Leif Kajberg

Ideerne (til et realistisk alternativ til Unionen (red.))
må komme nedefra. Selv foreningerne Norden ligger sådanne visioner fjernt. Kredse som Frit Norden må debattere dem og udvikle dem

Jesper Morville

der foregår. Forum Norden har stået bag kurser og seminarer om nordiske spørgsmål med henblik på især nordiske grænsehindre af forskellig art. Se også Leif Kajbergs artikel i Frit Norden, nr. 2, 2002.

Fremtiden

Forum Norden er fortsat optaget af at arrangere temaseminarer, der har til formål at sætte fokus på praktiske, nordiske problemstillinger. Nordisk Vision derimod lægger tyngden på et målrettet arbejde for nordisk integration. Sigtet er, at de nordiske stater langsomt skal opløses til fordel for et regionalt opdelt samlet Norden. Dog skal staterne ikke fuldstændigt opløses: flag, nationalsange, kongehuse og præsidenter skal for eksempel fortsat bestå. Men regionsdannelser, nogle af dem grænseoverskridende, skal langsomt opløse nationalstaterne. Præcis på samme måde som i EU. Der skal oversættes til og fra islandsk og finsk, men i Finland skal man lære norsk i stedet for svensk og i Vestnorden skal man lære norsk i stedet for dansk. Det anses for at være mere neutralt end de gamle kolonisprog svensk og dansk. Det skal nok vække diskussion, men det

Disse citater er fra artikler i Frit Norden nr. 4 - 2000, der kom i december efter euro-afstemningen. Kan læses på <http://www.fritnorden.dk>

er alligevel forfriskende med noget andet end den sædvanlige EU-dagsorden.

EU-problematikken

Det skal fremhæves, at hverken Forum Norden eller Nordisk Vision har nogen holdning til EU. Blandt netværksdeltagere (Forum Norden) og medlemmer (Nordisk Vision) er der både tilhængere og modstandere af EU. Nordisk Visions ide er, at hvis ingen nordiske lande i en eller anden fremtid, hvor Norden (sådan som Nordisk Vision ønsker det) er samlede, er med i EU, bliver man ude. Men hvis alle er med, bliver man inde. Hvis kun nogle lande er med eller ikke er EU-tilknyttede på samme måde (altså ligesom i dag), skal der afholdes en folkeafstemning i hele Norden om tilknytningen til EU.

Afslutning

Til sidst vil jeg kun bemærke følgende: historisk og nordisk bevidste nordboer kender til skandinavismen, men de har næppe hørt om nynordismen. Nynordismen er et begreb, som kun de, der har beskæftiget sig med Grundtvig, folkehøjskolens historie og lignende emner, kan forventes at være stødt på eller kende til. Hvad angår den store gamle organisation, Foreningerne NORDEN, så bør de efter min mening som brede og pragmatisk indstillede foreninger kunne rumme det hele. Der skal altså også være plads til medlemmer med de holdninger, som er beskrevet ovenfor. Dette medfører naturligvis en „lav fællesnævner“ for, hvad man kan blive enige om politisk. Virkeligheden er dog en anelse anderledes. Læs derom i Jesper Morvilles artikel i Frit Norden, nr. 4, 2000. Til gengæld har Foreningerne Norden jo så med deres sociale og kulturelle fremtoning et særligt kendetegn, der adskiller dem fra de tidligere nævnte mere idébetonede organisationer.

Nordisk Folkeriksdag 2003

Frit Norden er medarrangør af Nordisk Folkeriksdag 2003. Arrangementet tidssættes til dagene 30. juli – 2. august 2003. Lokaltet: Høgskolen i Lillehammer, Norge. Hovedtema: EU på vei mot en stormakt. Nordisk folkestyre i fare? Ifølge den foreløbige programskitse vil der blive foredrag og diskussioner om politiske emner i dagtimerne kombineret med kulturelle aftenprogrammer. Dag Seierstad, udreder i Nei til EU og stortingsrepræsentant Trine Skei Grande er blandt de foreslåede foredragsholdere, som vil blive suppleret med foredrags/oplægholdere fra andre nordiske lande. Der ventes et deltagertal på ca. 100 personer. I arrangørkredsen indgår Nordisk Folkeriksdags venner og Frit Norden. Det ventes tilige, at bl.a. Nei til EU vil støtte folkeriksdagen. Folkeriksdagen skal munde ud i vedtagelsen af et manifest, og der skal derfor nedsettes en manifestkomité i forbindelse med arrangementet. Thorbjørn Dahl fra Frit Nordens styrelse deltager i planlægningen af folkeriksdagen og har fremsendt skitseoplæg til Frit Nordens styrelse. Oplægget blev behandlet på styrelsesmødet den 28. september. Vi vil følge op på planlægningen i kommende numre af bladet.
-lk

Tak til Bent Brier

Som det fremgår af referatet side 4 fra Frit Nordens årsmøde har vor mangeårige formand Bent Brier ønsket at blive afløst af yngre kræfter.

Da vor forening blev stiftet i 1973 var Knud P. Pedersen som initiativtager selvskreven til at blive formand, men da han i 1975 satte sig i spidsen for dannelsen af Nordisk Folkeparti trak han sig fra formandsposten for at Frit Nordens tværpolitiske sigte ikke skulle kunne drages i tvivl.

Lige siden 1975 har Bent Brier tegnet Frit Norden, både som formand og indtil for få år siden også som redaktør af vort blad, som har været foreningens livsnerve gennem alle årene.

Det er virkelig en bedrift i så mange år at have samlet og skrevet artikler til 4-6 numre årligt.

Når EF-modstandens historie engang skal skrives, vil de mange årgange af tidsskriftet Frit Norden være en del af det materiale, som kan dokumentere den vedvarende folkelige modstand mod EU.

Fra styrelsen skal lyde en stor TAK for din mangeårige indsats. Vi i styrelsen er glade for din fortsatte medvirken og ser også frem til mange artikler fra din hånd.

*På styrelsens vegne,
Else Lerstrup*

FRIT NORDENS STYRELSE 2002

Jesper Morville, *Formand*
Christianshvilevej 3, 1. sal
2920 Charlottenlund
Tlf. 39 63 35 37
jesper@folkebevaegelsen.dk

Birtha Bigum, *Næstformand*
Lyngsoddevej 62
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 53 31

Leif Kajberg
Redaktør og landssekretær
Klirevænget 31
2880 Bagsværd
Tlf. 44 98 29 32
Leif_Kajberg@hotmail.com

Bent Brier
Græsted Vænge 23,
3230 Græsted
Tlf. 48 39 30 25

Jakob Buhl
Trousøløkkevej 11,
5960 Marstal
Tlf. 62 53 24 19
jakobbuhl@hotmail.com

Thorbjørn Dahl
Nigardslia
Hunderfossvegen 24
N-2625 Fåberg, Norge
tordahl@online.no

Sigurd Halleraker
Hattesteinen 8
N-4649 Flekkerøy, Norge
Tlf. (0047) 381 00 589

Hanne Kock
Ryslingevej 24
8270 Højbjerg
Tlf. 86 14 78 30
h_a_Kock@post9.tele.dk

Else Lerstrup
Poppelvej 4
4390 Vipperød
Tlf. 59 18 25 35
Lerstrup@post9.tele.dk

Suppleanter
Ellen Koch
Eckersbergsvej 42
5230 Odense M.
Tlf. 66 11 33 39

Esther Lange
Østerløkke 12, Bov
6330 Padborg
tlf. 74 67 38 46

Birgit Lerstrup, *Kasserer*
J.P.E. Hartmanns Allé 2-b
2500 Valby
tlf. 36 16 22 62
Birgit@Lerstrup.dk

Nordiske Noter

Samlet af Jakob Buhl
og Leif Kajberg

Nordisk Samisk Institut i farezonen?

Nordisk Samisk Institut i Kautokeino (<http://www.nsi.no/>) bliver muligvis frataget sin økonomiske støtte fra Nordisk Ministerråd. Nordisk Samisk Institut, som blev etableret i 1973, har til formål gennem forskning at udvikle og styrke samisk sprog, kultur og samfundsliv. Det samiske institut har gennem årene ydet en meget værdifuld indsats for det samiske sprog. Indsatsen har især været markant på området terminologi og standardisering. Tiltagene på dette felt er vigtige som led i at sikre, at et sprog også kan bruges i moderne sammenhænge - dokumenteret ved hjælp af ordbøger - og helt konkret når det gælder mulighederne for at lade de forskellige samiske sprog og dialekter få samme nye ord for nye begreber inden for teknologi og lignende specialiserede discipliner. Dette omfattende sprog- og terminologiarbejde er omkostningsskrævende, men det er nødvendigt for et sprogs overlevelse og brugbarhed. Man kan tillige anføre, at vi kunne lære en del af samerne og islændingerne, når det gælder udviklingen af eget modersmål på det tekniske fagsprogs område.

Der er i øvrigt igen stillet forslag om, at samerne skal have egen repræsentation i Nordisk Råd. Ovenfor nævnte sag vedrørende støtten til Nordisk Samisk Institut i Kautokeino illustrerer, at spørgsmålet om repræsentation i Nordisk Råd ikke kan reduceres til noget nominelt eller kranssekagefigursagtigt. I denne sag kan man direkte se, at der for en folkegruppe som samerne er forskel på at have direkte repræsentation i et organ og at stå helt uden for berøvet mulighederne for at tale sin sag.

Penge til Frit Nordens grundlovsseminar

Frit Norden har efter ansøgning modtaget 5.074 Dkr fra Grundlovspuljen i Danmark til afholdelse af et seminar, som sætter fokus på grundlovssituationen og debatten om suverænitetsafgivelse i Danmark og Sverige. Vi forsøger at få Ole Krarup og den svenske idéhistoriker og grundlovsekspert Agne Gustavsson som indledere. Det dansk-svenske seminar ventes afholdt i Helsingør. Nærmere om tid og sted m.m. i næste nummer af Frit Norden.

Overfladisk billede af Østeuropa kan svække støtten til udvidelsen

Det fastslår ugebrevet Mandagmorgen (nr. 35/2002) i en kortlægning af artikler og indslag fra den europæiske presse. Der er markant slagside i dækningen af østudvidelsen. Kun et fåtal ser på de historiske muligheder i østudvidelsen. Og kun sjældent får læserne mulighed for mere end et overfladisk kig ind i de kommende EU-lande i Øst- og centraleuropa. De store perspektiver og historiens vingesus, som har karakteriseret politikernes vurdering af østudvidelsen, er fraværende i den journalistiske dækning.

Uretfærdigheder vil skabe splittelse i EU

I en anden artikel i Ugebrevet (nr. 35/2002) omtales en rapport fra den svenske regering, som ser splittelse af EU som den naturlige konsekvens, hvis ikke EU-landene formår at rette op på en række uretfærdigheder, som

allerede findes i det nuværende EU-samarbejde, men som vil blive forstærket med østudvidelsen. Rapporten vurderer, at en række EU-lande vil indlede en mere fleksibel integration, hvor ikke alle kommende 25 EU-lande deltager. Der kan opstå klikker af EU-lande, som ikke længere ønsker at gøre brug af EU som ramme for samarbejdet på tværs af statsgrænserne, fordi det vil koste landene væsentligt mere, end hvis samarbejdet forløber efter almindelige mellemstatslige spilleregler.

Alons enfant ...

De frankofone lande – de lande, hvor fransk er officielt sprog eller administrationsprog – har været samlet til møde i Beirut den 19. oktober for at drøfte, hvorledes fransk kan styrkes og udbredes i en globaliseret verden, hvor amerikansk kultur-imperialisme vinder stadig stærkere frem. 55 lande var repræsenteret. De Frankofone landes repræsentanter beskæftigede sig på mødet med, hvordan fransk sprog kan anvendes som et redskab til at modvirke det engelske sprogs verdensomspændende dominans. Mødet, det 9. af sin art, strakte sig over to dage, og det var første gang, det var henlagt til en hovedstad i den arabiske verden. I Frankrig er præsident Jacques Chirac optaget af at finde flere midler til TV5, den franske internationale TV-kanal, for at tage kampen op mod CNN og BBC (Kilde: *Financial Times* 19-20 October 2002).

Dansk fjerner sig fra de øvrige nordiske sprog

Ifølge pensioneret sprogprofessor Erik Hansen (dansk) står det ikke for godt til med den fællesnordiske

sprogforståelse. Dansk udvikler sig lydigt med stor hast bort fra de andre nordiske sprog. Det er lavkøbenhavnsk, altså den udtale ikke særligt uddannede københavnere anvender, der er toneangivende, og den tone er blevet sværere for både svenskere og nordmænd at gribe. I det hele taget er det manglende engagement i den indbyrdes sprogforståelse i Norden, noget som bekymrer og oprører Erik Hansen. Stadig færre studerende, som starter på danskstudiet, møder frem med forkundskaber i norsk og svensk. Gymnasiet svigter i stigende grad her, fremholdes det (*Kilde: Flensborg Avis*).

Samerne søger om medlemskab af Nordisk Råd

Samisk parlamentarisk Råd ansøger på vegne af samerne om medlemskab af Nordisk Råd. Samerne søger om at få tildelt tre pladser i Nordisk Råd, som i år fejrer sit 50-årsjubileum. Men det er stadig ikke alle folk i Norden, som er repræsenteret i dette fællesforum, udtaler præsident Sven Roald Nystø, Samisk parlamentarisk Råd. Allerede i 1966 ansøgte Nordisk Sameråd om at blive repræsenteret i Nordisk Råd, og fem gang har samisk tilknytning til Nordisk Råd været til afstemning i rådet. I dag har samerne via Samisk parlamentarisk Råd observatørstatus i Nordisk Råd, ifølge en pressemeddelelse fra Sametinget. Samisk medlemskab vil være en videreførelse af den fornyelsesproces, som begyndte med optagelsen af Grønland, Færøerne og Åland. Vi beder derfor de nordiske stater om at anerkende en fuldgyltig repræsentation for det samiske folk, understreger Nystø. (*Kilde: Norden i Veckan 21. oktober, 2002*).

Ovenfor nævnte sag vedrørende støtten til Nordisk Samisk Institutt i

Kautokeino illustrerer, at spørgsmålet om repræsentation i Nordisk Råd ikke kan reduceres til noget nominelt eller kransekagefigursagtigt. I denne sag kan man direkte se, at der for en folkegruppe som samerne er forskel på at have direkte repræsentation i et organ og at stå helt uden for berøvet mulighederne for at tale sin sag.

Nordiske ambassader

Vi har tidligere her i bladet omtalt det nordiske ambassadekompleks i Berlin. I forbindelse med Nordisk Råds session og 50-årsjubileum fornylig i Helsingfors udtaler den norske udenrigsminister Jan Pedersen, at man nu også overvejer at oprette fælles nordiske ambassader i Slovakiet, Kenya, Tunesien og i Shanghai. Vi ønsker held og lykke

UNR-støtte til samerne

På det nyligt afholdte "Ungdommens Nordiske Råd" (UNR) i Helsingfors, blev en resolution, der støttede samisk medlemskab i Nordisk Råd, vedtaget. UNR afholdes i forbindelse med Nordisk Råds ordinære sessioner. Politiske ungdomsorganisationer, hvis moderpartier har sæde i de nationale ting, og Foreningerne Nordens Ungdoms Forbund (FNUF) er repræsenterede i UNR. Således er f.eks. Folkebevægelsens Ungdom ikke repræsenteret. I år var Pohjola-Nordens Ungdomsforbund i Finland arrangør af UNR. Sidste år, hvor UNR fandt sted på Christiansborg, var Foreningen Nordens Ungdom i Danmark (FNU) arrangør. Den hidtidige danske arrangør Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) er ikke længere interesseret i at stå for UNR, når dette er i Danmark, så FNU har påtaget sig opgaven.

Målstrid

Norsk Målungdom, der består af unge norske nynorskskiltvængere, har netop afholdt sit årlige arrangement "Målstrid" i Oslo. I år havde de også en dansk oplægsholder. En fra vore egne rækker, der blandt andet kom ind på de forskellige strømninger i de nordiske samarbejdsbestrebelse og forskelle og ligheder i forhold til EU, spørgsmålet om identitet (derunder en nordisk) og EU-debatten i Danmark.

Norsk Målungdom, der er en del af den norske EU-modstand, bekymrer sig over, at nynorsk ikke ville kunne opnå officiel status i EU, omend økonomisk støtte som regionalsprog. I EU har Irland og Luxembourg tidligere afstået fra officiel status til irskgælisk og letzeburgsch. Læs mere om Norsk Målungdom på <http://www.nynorsk.no/nmu>

Nordisk Råd ?

Det er for tidligt at aflive det nordiske samarbejde, pointerer generalsekretær Søren Christensen, Nordisk Ministerråd, i en kommentar i Information. Kommentaren er et svar på en ledende dende artikel af journalist Annegrethe Rasmussen (30. oktober), der nedgør det nordiske samarbejde og helt afskriver fx Nordisk Råd. Kommentaren afsluttes med følgende iagttagelse: "Europa forandrer sig radikalt de kommende uger, hvis EU udviklingen falder på plads. De nordiske lande kommer til at stå foran nye udfordringer. Hver for sig – men helst også sammen. Det vil være dumt at sige farvel til samarbejde med vore nærmeste naboer, samtidig med vi ser intensiteten i grænseoverskridende samarbejde mellem nabolande i Europa og mange andre steder i verden øges. Skulle Norden være det eneste sted, hvor et sådant samarbejde over grænser ikke er nødvendigt? Sig hellere god dag til nye former for samarbejde, der i endnu højere grad rækker ud også til lidt fjernere naboer. Som Rusland, der ikke lige foreløbig er på vej ind i EU. *Information den 12/11 2002*

Godt gået, Grass?

Af Leif Kajberg

Udenlandske medier har efter regeringsskiftet i Danmark for et års tid siden haft travlt med at sætte fokus på de udlændingepolitiske stramninger i Danmark, og i slutningen af august sluttede en prominent tysk forfatter, Günter Grass, sig til de kritiske røster. Grass var ude med riven og udtalte, at der er racister i den danske regering. Store ord i august. Det forekommer imidlertid noget overgearret, når Günter Grass bruger den slags verbale udladninger om stramningerne i udlændingepolitikken (Information 30. aug.) og taler om hysterisk fremmedfrygt på baggrund af sidste års danske valgresultat og regeringsskiftet herhjemme. Specielt i lyset af situationen i Tyskland. En umiddelbar kommentar hertil kunne derfor lyde: Nobelpristager, bliv ved Deres læst og tag lige og tjek de politiske vinde, der blæser i Deres eget land. For fakta er jo, at der udfoldes lige så intensive bestræbelser på at dæmpe tilstrømningen af flygtninge og regulere udlændinges adgang til arbejdsmarkedet hos vor store nabo i syd. Det regeringsbærende parti, Grass gennem længere tid har bakket op om, og som også hyldede ham på 75-årsfødselsdagen, var nemlig med til at forfatte og distribuere en valgtrysag til alle tyske husstande, der havde titlen "Im deutschen Interesse" ("I tysk interesse"). Folderen, der blev uddelt i august, forud for forbundsvalget i september, forklarer konstant og i præcise hovedpunkter vælgerne, hvordan regeringen vil tackle udlændingepolitikken ved hjælp af et forslag til ny indvandringslov. Loven vil nedsætte antallet af indvandrere på vej ind i Tyskland væsentligt og aflyde regler og foranstaltninger, som

regulerer udlændinges adgang til tyske job. Afsenderen er som nævnt forbundsregeringen. Folderen er den samme, som Karl Otto Meyer omtaler i sin artikel andetsteds i dette nummer. I folderen præciseres det bl.a., at tyske arbejdstagere skal have en fortrinsstilling. Citatudpluk i min oversættelse: "Udlændinge må arbejde her i landet, hvis det ikke er muligt at finde indenlandske arbejdstagere til de pladser på arbejdsmarkedet, de ansøger om. Det gælder også for udenlandske studerende, som vi har hårdt brug for efter deres afsluttende eksamen. Indvandrere kommer kun ind på de arbejdspladser, hvor der virkelig er et behov for arbejdskraft. I øjeblikket er der behov for folk i IT-branchen og for forskere, men vi savner også plejepersonale." Var der nogen, der sagde første- og andenrangsborgere? Og sølvtæppe?

De tyske initiativer på dette område, som kun i meget begrænset omfang har fået omtale i danske medier, kan næppe siges at harmonere synderlig godt med ånd og bogstav i EU-traktatteksternes formuleringer vedr. fælles arbejdsmarked i Europa og arbejdskraftens frie bevægelighed hen over grænserne. Og hvilke signaler sender den tyske regering mon egentlig til borgerne i de øst- og centraleuropæiske EU-ansøgerlande, som står over for indslusningen i det forjættede Fort Europa? På Fort Europas betingelser. Globaliserings-tanker forgår, nationalstatstænkning består! Det gælder åbenbart om at hytte sit eget skind og at takkes hjemlige vælgere. Det er nok værd at tænke over, også for de entusiastiske østudvidelsesagitorer i den danske regering, i Socialdemokratiet, i Europabevægelsen og i Nyt Europa.

STØT FRIT NORDEN

i arbejdet for dansk folkestyre og et frit internationalt samarbejde med udgangspunkt i nordisk menneskesyn og fællesskab. Foreningen er tværpolitisk og uafhængig af andre organisationer.

Bliv medlem eller abonnent.

Nærmere oplysninger hos

landssekretær

Leif Kajberg
Klirevænget 31,
2880 Bagsværd
tlf. 44 98 29 32
Leif_Kajberg@hotmail.com

Jesper Morville, *Formand*
Christianshvidevej 3, 1. sal
2920 Charlottenlund
Tlf. 39 63 35 37
jesper@folkebevaegelsen.dk

Bent Brier
Græsted Vænge 23
3230 Græsted
tlf. 48 39 30 25

Eller besøg vores hjemmeside:

<http://www.fritnorden.dk>